

BETÆNKNING**Afgivet af Frednings- og Miljøudvalget****vedrørende****Forslag til Inatsisartutbeslutning om at pålægge Naalakkersuisut at foretage optælling af ørne i alle Kommune Kujalleqs fåreholdersteders fjorde og sikre inddragelse af alle relevante aktører i arbejdet.**

Fremsat af Medlem af Inatsisartut Mariane Paviasen, Inuit Ataqatigiit

Afgivet til forslagens 2. behandling

Udvalget har under behandlingen bestået af:

Medlem af Inatsisartut Nivi Olsen, Demokraatit, næstformand

Medlem af Inatsisartut Jens Kristian Therkelsen, Siumut

Medlem af Inatsisartut Mariane Paviasen, Inuit Ataqatigiit

Medlem af Inatsisartut Adam Kristensen, Inuit Ataqatigiit

Medlem af Inatsisartut Anders Olsen, Siumut

Udvalget har efter 1. behandlingen den 13. oktober under EM2022 gennemgået forslaget.

1. Forslagets indhold og formål

Nærværende forslag har til hensigt at sikre en optælling af havørnebestanden i Kommune Kujalleqs fåreholdersteders fjorde. Forslagsstilleren har et overordnet ønske om, at løse de udfordringer, som fåreholdererhvervet oplever ved tab af lam og de relaterede økonomiske skader hertil. Konkret har optællingen til formål, at skabe et overblik over havørnebestanden. Dette med henblik på at danne et grundlag for en efterfølgende overvejelse om, hvorvidt der skal foretages ændringer i fredningsbestemmelserne for havørne. Hertil kan det overvejes om havørnene kan skræmmes bort fra fåreholderstederne.

2. Førstebehandling af forslaget i Inatsisartut

Forslaget modtog i løbet af førstebehandlingen delvis støtte fra medlemmerne af Inatsisartut. Der var en udbredt forståelse for fåreholdernes konkrete problemstilling og de tab de oplever. Hertil blev forslagsstillerens løsning behandlet og alternativer diskuteret, hvor der særligt blev lagt vægt på hvilken tilgang, der var den mest hensigtsmæssige. Denne debat var særligt foranlediget af Naalakkersuisut, der under førstebehandlingen af forslaget fremsatte følgende ændringsforslag:

”Naalakkersuisut pålægges at udarbejde en undersøgelse af de faktorer, der påvirker, at lam forsvinder eller dør. Undersøgelsen skal baseres på lokal viden og indeholde en opgørelse af udviklingen i antallet af havørne i Sydgrønland samt mulig adfærdændring hos havørnene i Sydgrønland.”

Naalakkersuisuts ændringsforslag modtog udbredt støtte under førstebehandlingen, hvor det blev diskuteret, hvorledes en balance mellem fåreholdernes og havørnenes velbefindende sikres i videst muligt omfang. Hertil oplyste Naalakkersuisoq for Landbrug, Selvforsyning, Energi og Miljø, at der delvist var igangsat et arbejde i regi af Strategi for Landbrug 2021-2030, hvori der er fokus på at reducere lammedødeligheden og øge udbyttet af lam.

3. Udvalgets behandling af forslaget

I behandlingen af nærværende forslag forholder Udvalget sig alene til de foreslåede tiltag af forslagsstilleren og Naalakkersuisut. Udvalget forholder sig således ikke til eventuelle efterfølgende tiltag, der vedrører overvejelser om ændringer i fredningsbestemmelser for havørne. Udvalget vil afvente en eventuel behandling af dette emne såfremt Inatsisartut senere måtte henvise et forslag herom til udvalget eller såfremt et beslutningsgrundlag bliver forelagt udvalget.

I nedenstående behandles i stedet de forhold, som medlemmerne af Inatsisartut drøftede under forslagens førstebehandling og øvrige overvejelser relateret til de udfordringer, som fåreholdererhvervet oplever ved tab af lam.

3.1. Frist for undersøgelsen i Naalakkersuisuts ændringsforslag

Naalakkersuisuts fremsatte ændringsforslag indeholder ikke en afleveringsfrist for den foreslåede undersøgelse. Forslagsstilleren efterspurgte en sådan frist under førstebehandlingen, hvortil Naalakkersuisut oplyste, at arbejdet med denne vil blive udført i 2023. Det er således udvalgets forståelse, at undersøgelsen kan forelægges Inatsisartut inden Forårssamlingen 2024. Udvalget skal i denne forbindelse opfordre Naalakkersuisut til involvere alle relevante parter og afsætte den fornødne tid, som en sådan undersøgelse vil kræve. Udvalget vil af denne grund være yderst forstående over for, at resultatet af en sådan undersøgelse præsenteres til Forårssamlingen 2025. Udvalget skal af denne grund bede Naalakkersuisut om at forholde sig til dette ved forslagens andenbehandling.

3.2. Status på havørnen

Til nærværende forslag har udvalget fundet det relevant kort at redegøre for status på havørnen og dennes udbredelse i Grønland. Udvalget har taget udgangspunkt i rapporten ”Biologiske interesseområder i Vest- og Sydøstgrønland – Kortlægning af vigtige biologiske områder”, der er produceret i 2016 i et samarbejde mellem Århus Universitet og Grønlands Naturinstitut og med finansiell støtte fra Naalakkersuisut blandt andre.

I rapportens afsnit ”8.3.5. Havørn *Haliaeetus albicilla*” behandles havørnens udbredelse og status. Heraf fremgår det, at bestanden er at finde fra Disko Bugt og sydpå til Kap Farvel med nogle få ynglepar i det sydlige Sydøstgrønland. Ynglebestanden ikke er opgjort siden slutningen af 1980’erne, som forslagsstilleren også påpeger. Her blev bestanden opgjort til omkring 170 ynglepar, som særligt befandt sig mellem Nanortalik og Sisimiut. Det vurderes, at bestanden har været mindre, men at bestanden generelt har fået det bedre de seneste årtier. Havørne bestanden er fortsat opført som Sårbar (VU) på den nationale Rødliste, da bestanden vurderes lille og isoleret. På den globale Rødliste er havørnen opført som ikke truet (LC), efter at være nedlistet fra Næsten truet (NT) i 2005.

Hertil viste undersøgelser i 1970’erne, at havørnenes kostvaner i overvejende grad bestod af fisk og havfugle. Af den samlede kost udgjorde lam en meget lille andel af ørnenes kost og i de fleste tilfælde var der her tale om syge, døende eller døde lam.¹

3.3. Tab af lam

Udvalget har til behandlingen af forslaget på ny gennemgået Naalakkersuisuts Strategi for Landbrug 2021-2030. I denne figurerer en tabel i relation til status på fåreavlen. Udvalget har i denne sammenhæng udarbejdet nedenstående tabel, der forholder sig til hvor stor en andel af lam der er gået tabt årligt i perioden 2010-2019. Udvalget kan hertil konstatere, at tabene af lam er nogenlunde stabile omkring 5 % og 8,5 % med undtagelse af år 2015, hvor tabene af lam nåede over 13 %. Det er udvalgets opfattelse, at ethvert initiativ, der kan medvirke til at reducere disse tab, i udgangspunktet må hilses velkommen.

År	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Lam	25.383	25.445	25.379	24.614	23.287	22.018	21.569	22.405	22.285	23.186
Tab af lam	1.365	1.953	1.767	1.923	1.542	3.007	1.448	1.911	1.661	1.204
Procentvist tab	5,38	7,68	6,96	7,81	6,62	13,66	6,71	8,53	7,45	5,19

Kilde: Strategi for Landbrug 2021-2030

3.4. Mulighed for kompensation af fåreholderne ved tab af lam

Udvalget er bekendt med en ordning i Danmark, hvor det er muligt at modtage kompensation, såfremt et husdyr går tabt, som følge af ulveangreb. I denne ordning er der blandt andet særskilte erstatningspriser for får og lam. Udvalget er indforstået med, at det i nærværende sammenhæng alene er relevant, at forholde sig til de vilkår, der relaterer sig til tab af lam. Ligeledes erkender udvalget, at der i kompensationsordningerne for tab af husdyr ved ulveangreb er en række omstændigheder, vilkår og bevæggrunde for størrelsen af compensationerne, som ikke kan

¹ Kjeld Hansen, 'Status over bestanden af Havørn *Haliaeetus albicilla* groenlandicus Brehm i Grønland i årene 1972-74', Dansk Ornitolog Forenings Tidsskrift, nr. 73

overføres direkte til grønlandske vilkår. Det er alene udvalgets hensigt, at henvise til et potentielt værktøj, som kan sikre en form for balance mellem fåreholdernes erhverv og havørnenes eksistens. Til oplysning er nogle af erstatningspriserne opgjort som følgende:

Art	Erstatning kr/stk
Lam/kid (0 - 10 mdr.)	950 kr
Drægtigt får	2965 kr
Får med lam	1350 kr + 950 kr. pr. lam

Kilde: Miljøstyrelsen, www.mst.dk

Det er ligeledes udvalgets forståelse, at der i Norge eksisterer en ordning, der kompenserer rendrift erhvervet ved tab af dyr, som følge af angreb fra rovdyr. Af det Norske Miljødirektorat fremgår det, af en nyhed med titlen ”*Økning i antall erstattede tamrein i fjor*” dateret den 10. marts i år, at kongeørnen er årsag til en væsentlig andel af de samlede årsager til erstatning. Udvalget er ikke herudover nærmere bekendt med ordningens udformning eller tilhørende satser for erstatning. Det er udvalgets opfattelse, at der i dette tilfælde er mulighed for, at indhente viden og inspiration til en lignende ordning her i landet.

Såfremt Naalakkersuisuts ændringsforslag vedtages skal udvalget opfordre Naalakkersuisut til, at overveje om en lignende ordning kan indføres for fåreholderne her til lands. Det er udvalgets opfattelse, at det vil være fordelagtigt, hvis der i denne sammenhæng indgår overvejelser omkring kompensationernes størrelse, indrapportering af tabte lam og myndighedskontakt. Udvalget skal hertil opfordre Naalakkersuisut til at gøre brug af øvrige erfaringer med håndteringen af ørne, som ville blive afdækket i forlængelse af ovenstående.

4. Forslagets økonomiske konsekvenser

Det fremgår af § 33, stk. 1, i Inatsisartuts forretningsorden, at de økonomiske og administrative konsekvenser ved realiseringen af beslutningsforslag skal beskrives i forslagets begrundelse.

Udvalget har noteret sig, at forslaget i overensstemmelse hermed angiver de økonomiske konsekvenser ved forslagets realisering til samlet at være én million kroner.

Naalakkersuisut har ikke til fremsættelsen af ændringsforslaget fundet anledning til at genvurdere de økonomiske konsekvenser. Udvalget antager således, at disse kan indeholdes indenfor samme ramme som beslutningsforslaget.

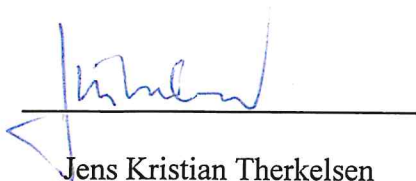
5. Udvalgets indstillinger

Et enigt udvalg indstiller det af Naalakkersuisut fremsatte ændringsforslag til vedtagelse.

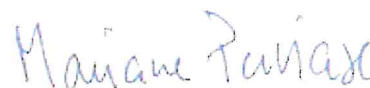
Med disse bemærkninger, og med den i betænkningen anførte forståelse, skal udvalget overgive forslaget til 2. behandling.

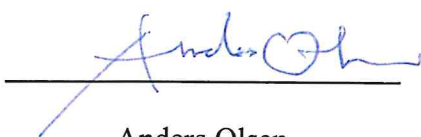
Nivi Olsen
Næstformand

Jens Kristian Therkelsen

Mariane Paviassen

Anders Olsen

Adam Kristensen